

ΘΕΜΑ Α

Να αποδώσετε συνοπτικά (70-80 λέξεις) τους λόγους για τους οποίους στο Κείμενο 1 οι οικουμενικές αξίες προβάλλονται ως σύγχρονη αναγκαιότητα.

Μονάδες 15

Απάντηση: Σύμφωνα με την ομιλία, η εφαρμογή των οικουμενικών αξιών αποτελεί αδήριτη ανάγκη, αφού αυτές εξακολουθούν να παραβιάζονται ποικιλοτρόπως: οι ανισότητες σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν αυξηθεί με τον πλούτο και την εξουσία να συσσωρεύονται σε λιγότερους, η ασφάλεια είναι εύθραυστη, οι άνθρωποι κλείνονται σε εσωστρεφείς νοοτροπίες, οι κοινωνίες οχυρώνονται πίσω από απόλυτες θέσεις μηδενίζοντας την ανοχή απέναντι στο διαφορετικό, ο σεβασμός απέναντι στον Άλλον υποχωρεί. Για τους λόγους αυτούς, ο ομιλητής προτρέπει να οργανώσουμε τις ζωές μας στη βάση των πανανθρώπινων αξιών.

ΘΕΜΑ Β

B1. Στο κείμενο 2, ο συγγραφέας διαμαρτύρεται για την καταχρηστική επίκληση των ατομικών δικαιωμάτων. Μπορείτε να εμβαθύνετε στο νόημα της διατύπωσης «Οι διατυπώσεις «θέλω το Χ» ή «πρέπει να μου δώσουν το Χ» έχουν γίνει συνώνυμες με τη διατύπωση «το Χ είναι δικαίωμά μου»; Αναπτύξτε την ερμηνεία σας σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων.

Μονάδες 10

Απάντηση:

Η ερμηνεία εδώ ενδείκνυται να κινείται στους εξής άξονες:

- ο ατομικός εγωϊσμός στο όνομα των δικαιωμάτων επιβάλλει προσωπικές επιθυμίες και απαιτήσεις, μεταμφιέζει την ανθρώπινη πλεονεξία παρουσιάζοντάς την ως προστατευμένη ατομικότητα.
- Σε μια καταναλωτική, υλιστική κοινωνία τα προσωπικά 'θέλω' συχνά παραγκωνίζουν το σεβασμό, τη σεμνότητα, το κοινό περὶ δικαίου αίσθημα, παραβιάζοντας κάθε μέτρο και ηθική αξία.
- Ο ατομοκεντρισμός προστατεύει το Εγώ έναντι του Άλλου, οδηγώντας σε μια αδιάλλακτη, αδιάφορη έως μισαλλόδοξη συμπεριφορά.
- Τα ατομικά συμφέροντα προστατεύονται σε βάρος του γενικότερου συνόλου και του κοινού καλού, βάζοντας σε κίνδυνο την κοινωνική συνοχή.

B2.**Απάντηση:**

α) με την αμεσότητα της ερώτησης προς το ακροατήριο καταφέρνει να κερδίσει την προσοχή των ακροατών - εγείρει το έντονο ενδιαφέρον τους για το κεντρικό θέμα της ομιλίας (5 μονάδες)

β) Η σωστή απάντηση είναι η γ) (Η ανθρωπότητα σήμερα δεν έχει κατακτήσει στον επιθυμητό βαθμό τις πανανθρώπινες, οικουμενικές αξίες- 5 μονάδες) κάτι που αποδεικνύεται από την εξής αναφορά: «Οι αξίες των ιδρυτών μας δεν έχουν ακόμη πλήρως υλοποιηθεί. Αλίμονο, απέχουμε πολύ από αυτό» (5 μονάδες)

Σύνολο: μονάδες 15

B3. Ο μαθητής/τρια αναφέρει τρία από τα παρακάτω:

- Χρήση εισαγωγικών: «...τα 'ανθρώπινα' δικαιώματα» (2 μον.) Ο συγγραφέας δίνει έντονη ειρωνική χροιά στο λόγο για να δείξει ότι οι επιδιώξεις των εταιρειών δεν προστατεύουν στην πραγματικότητα τα δικαιώματα (3 μον.).
- Αντίθεση: «Η ατροφία, όμως παραδόξως, έρχεται μετά το θρίαμβο...» (2 μον.) Ο συγγραφέας δείχνει πως η υπερβολή οδηγεί στο αντίθετο αποτέλεσμα (η καταχρηστική επίκληση των δικαιωμάτων στην υποχώρησή τους) (3 μον.).
- Μεταφορά: «Τα ανθρώπινα δικαιώματα..... έχουν ξεχειλώσει» (2 μον.). Ο συγγραφέας τονίζει την κατάχρηση που γίνεται, την παραφθορά της σημασίας της έννοιας (3 μον.).
- Αποσιωπητικά και θαυμαστικό: «Ένας υπουργός πρόσφατα .....σε μια πλήρως εξοπλισμένη κουζίνα...!» (2 μον.). Ο συγγραφέας εκφράζει την κατάπληξή του από το άτοπο, την υπερβολή μιας τέτοιας διατύπωσης, άρα, εμμέσως, την έντονη αποδοκιμασία του (3 μον.).
- Αποσιωπητικά: «Όταν κάθε επιθυμία .....να περισώσει την αξία των δικαιωμάτων...» (2 μον.). Ο συγγραφέας εκφράζει με αυτόν τον τρόπο τη θλίψη και απογοήτευσή του από την επικρατούσα κατάσταση (3 μον.).

Σύνολο: 15 μονάδες

ΘΕΜΑ Γ

Στο ποίημα που διαβάσατε υπάρχουν δύο ομάδες ανθρώπων, που αντιπροσωπεύονται με διαφορετικά ρηματικά πρόσωπα. Ποιες είναι αυτές, όπως φαίνεται να ενεργούν μέσα στο κείμενο (αναφορά σε κειμενικούς δείκτες) και τι συμπεριφορές υποδηλώνουν για τον αληθινό κόσμο; Ποιο πιστεύετε ότι είναι το κεντρικό μήνυμα του ποιητή προς τον αναγνώστη; (150-200 λέξεις)

Απάντηση:

Υπάρχουν 'Αυτοί' που ενεργούν σε γ πληθ. πρόσωπο. Πλησιάζουν και κλέβουν τα λουλούδια από τον κήπο του ξένου σπιτιού, τη δεύτερη φορά δεν κρύβονται, περπατούνε στα λουλούδια, σκοτώνουν το σκυλί των ανθρώπων χωρίς ενδοιασμό και στο τέλος, την πιο διάφανη μέρα, μπαίνουν άνετα στο σπίτι τους, ληστεύουν το φεγγάρι τους, γιατί γνωρίζουν το φόβο που πνίγει το λαιμό τους. Η άλλη κατηγορία είναι 'Εμείς' που εκφραζόμαστε με το α πληθ. πρόσωπο. Εμείς επανειλημμένως δεν λέμε τίποτα, και πνιγόμαστε από το φόβο. Το χειρότερο είναι ότι τελικά δεν μπορούμε να πούμε τίποτα. Με την αλληγορία αυτή ο ποιητής αναφέρεται σε δύο διαφορετικά είδη ανθρώπων στον πραγματικό κόσμο: αυτούς που με θρασύτητα καταπατούν τα δικαιώματα των αδυνάτων, αδίστακτα επιβάλλουν τα συμφέροντά τους και την ισχύ τους. Την αμήχανη σιωπή ή την αβουλία την εκλαμβάνουν ως αδυναμία για να εισβάλλουν με κυριαρχικά δικαιώματα πάνω σε καθετί. Η άλλη ομάδα αντιπροσωπεύει αυτό το είδος ανθρώπων που δεν έχουν το σθένος να προασπίσουν τα βασικά τους δικαιώματα, είναι υποχωρητικοί και αφήνουν έτσι περιθώρια στην εκμετάλλευσή τους. Το βασικό επομένως μήνυμα είναι όχι μόνο να γνωρίζουμε το δικίο μας, αλλά και να το υπερασπιζόμαστε με σθένος, γιατί η ενδοτικότητα ή ο φόβος οδηγεί στην ολική υποδούλωση ή και καταστροφή.

ΘΕΜΑ Δ

Είδος: Επιχειρηματολογικό άρθρο

Ιδιότητα: Είστε μαθητής/μαθήτρια Γ΄ Λυκείου, από τον οποίο/την οποία ζητείται να εκφράσει δημόσια τη γνώμη του/της.

Θέμα: *«Οι αξίες δεν υπάρχουν για να εξυπηρετούν τους φιλοσόφους ή τους θεολόγους, αλλά για να βοηθήσουν τους ανθρώπους να ζήσουν τη ζωή τους και να οργανώσουν τις κοινωνίες τους».* Παίρνοντας αφορμή από αυτήν την τοποθέτηση του πρώην Γεν. Γραμματέα του ΟΗΕ, προσπαθήστε να αποδείξετε πόσο σημαντικό είναι να επαναπροσδιορίσουμε ατομικά και κοινωνικά τη ζωή μας, με βάση τις κλασικές ηθικές αξίες και τα οικουμενικά ιδεώδη, ειδικά σε έναν κόσμο που προσδιορίζεται από την τεχνολογική φρενίτιδα και την πολυπλοκότητα (350-400 λέξεις).

Μονάδες 30

Απάντηση-Ενδεικτικοί άξονες ανάπτυξης (δεν είναι απαραίτητο, ούτε εφικτό να ενυπάρχουν όλα τα παρακάτω στοιχεία περιεχομένου αναπτυγμένα σε ένα γραπτό δοκίμιο).

Θέμα κεντρικό: να αιτιολογηθεί πως οι αξίες μπορούν να λειτουργήσουν ως βάση οργάνωσης της ατομικής και κοινωνικής ζωής, ως βοήθεια-στήριγμα στο σύγχρονο άνθρωπο που ζει μέσα στον πολυσύνθετο κόσμο της τεχνολογίας, της πληροφορίας και της παγκοσμιοποίησης.

- Οι ηθικές, πνευματικές και κοινωνικές αξίες σήμερα δεν εξαφανίστηκαν, δεν είναι άγνωστες, αλλά δεν είναι πια λειτουργικές, δεν καθοδηγούν πια τις ενέργειές μας.
- Ζούμε σε τεχνοκρατική εποχή –μακριά από αξίες που δίνουν νόημα στην ατομική και συλλογική ζωή – επικρατεί χρησιμοθηρία - υλιστικά πρότυπα – κατανάλωση πληροφοριών χωρίς χρόνο για επεξεργασία και κατανόηση – υποχώρηση της ηθικής αγωγής έναντι της τεχνολογικής-πρακτικής, εξειδικευμένης γνώσης – έκρηξη νέων κλάδων (ρομποτική, νανοτεχνολογία, τεχνητή νοημοσύνη, βιοτεχνολογία κ.α), αλλά μονομερής ανάπτυξη της προσωπικότητας - επιφανειακή προσέγγιση προβλημάτων - συχνή προτίμηση του εύκολου δρόμου - κυριαρχία των 'λαμπερών' προτύπων από τον ψεύτικο κόσμο των κοινωνικών μέσων, των ΜΜΕ - υπερπληροφόρηση και παραπληροφόρηση – προδοσία προσωπικών αρχών μπροστά σε πρόσκαιρα συμφέροντα. Στο τέλος, όμως, έρχεται η μοναξιά, η κατάρρευση, οι συγκρούσεις ή η απογοήτευση.
- Στο ευρύτερο πεδίο των ανθρώπινων δραστηριοτήτων βλέπουμε το θρίαμβο του αθέμιτου ανταγωνισμού, το κινήγι του κέρδους και της εξουσίας, επιθετικότητα και πολέμους, διεύρυνση ανισοτήτων, καταπάτηση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ρατσισμό και εθνικισμούς, αύξηση της βίας και εγκληματικότητας, μονομερείς ενέργειες που πλήττουν την ασφάλεια.
- Επίκαιρη, όσο ποτέ, η ανάγκη για επαναπροσδιορισμό της ανθρώπινης σκέψης και δράσης βάσει των διαχρονικών ηθικών αρετών και των πανανθρώπινων, οικουμενικών αξιών. Οι αξίες προσδιορίζουν την ταυτότητά μας, βάζουν τα όριά μας στον οικογενειακό, εργασιακό και κοινωνικό μας χώρο.

- Ο σεβασμός και η σεμνότητα ανοίγουν το διάλογο και ελαχιστοποιούν λάθη και βλαβερές συμπεριφορές. Η υψηλή αυτεπίγνωση-αυτογνωσία μας βοηθά να γνωρίζουμε τα όριά μας, να αναγνωρίζουμε τις αποτυχίες, να βελτιώνουμε τον χαρακτήρα και τη συμπεριφορά μας. Η κατανόηση-ενσυναίσθηση μας φέρνει στη θέση του συνανθρώπου, μας οδηγεί σε πράξεις αλληλεγγύης-ανθρωπιάς, ομορφαίνει την ψυχή μας. Η εργατικότητα μας δίνει δημιουργική ικανοποίηση και οδηγεί δίκαιη απόκτηση αγαθών, η τήρηση των κανόνων, η έντιμη συμπεριφορά, η συνέπεια, η εγκράτεια, ο σεβασμός στη δικαιοσύνη, η φιλαλήθεια, η τόλμη, φέρνουν εσωτερική ηρεμία, ευτυχία, αυτοκυριαρχία, καρτερική και συνετή αντιμετώπιση των δυσκολιών, πίστη στην εσωτερική μας δύναμη, αξιοπρέπεια, συναισθηματική-ψυχική ισορροπία, λιγότερο άγχος...
- Σε γενικότερη κλίμακα, οι οικουμενικές αξίες συμβάλλουν στην ομαλή συμβίωση κοινωνικών ομάδων και λαών. Η συνεργασία, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον, η ισότητα των πολιτών, η κοινωνική και διεθνής δικαιοσύνη, η επιδίωξη και η διατήρηση της ελευθερίας, η δημοκρατία, η αυτοδιάθεση των λαών, η αγωνιστικότητα οδηγούν στην πρόοδο, την ειρηνική συμβίωση, την κοινωνική ευημερία, την καλλιέργεια των τεχνών και την πολύμορφη πολιτιστική δημιουργία, αλλά και στη χρηστή διακυβέρνηση, στην από κοινού αντιμετώπιση σύγχρονων παγκόσμιων προκλήσεων, στην αποτελεσματικότερη διαχείριση κρίσεων, στην αειφόρο ανάπτυξη, σε ελπιδοφόρο μέλλον για τις ερχόμενες γενιές....